

SERİ
SERIES
SERIE
SÉRIE

A

CİLT
VOLUME
BAND
TOME

55

SAYI
NUMBER
HEFT
FASCICULE

1

2005

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ
DERGİSİ

REVIEW OF THE FACULTY OF FORESTRY,
UNIVERSITY OF ISTANBUL

ZEITSCHRIFT DER FORSTLICHEN FAKULTÄT
DER UNIVERSITÄT ISTANBUL

REVUE DE LA FACULTÉ FORESTIÈRE
DE L'UNIVERSITÉ D'ISTANBUL

BOŞ ZAMAN EĞİLİM VE REKREASYONEL GEREKSİNİMLERİN NÜFUS ÖZELLİKLERİNE GÖRE DEĞİŞİM VE FARKLILIKLARININ ÇANAKKALE KENTİ ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ¹⁾

Y. Doç. Dr. Tülay AYAŞLIGİL²⁾
Y. Doç. Dr. Arif KUBAT³⁾

Kısa Özet

Bireylerin boş zaman eğilimleri planlamaya yön veren ve planlama çalışmalarına önemli bir altlık oluşturan verilerdir. Ancak eğilimlerde çok sayıda değişken etkili olmakta ve bunlar da birbirlerini karşılıklı olarak etkilemektedirler. Bundan dolayı bu faktörler önceden bilinmemektedir. Ekonomik ve sosyal boyutu olan boş zaman faaliyetlerinin yerleşimlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini saptamak ve etkili faktörlerin belirlenmesi oldukça zordur. Özellikle yeşil alan ve peyzaj planlamasına veri oluşturan alana özgü planlama faktörleri belirlenmeli, yerleşimlerde mahalleler düzeyinde irdelenmelidir. Bu çerçevede örneklem alanı olarak seçilen Çanakkale kenti örneğinde, bireylerin boş zaman eğilimleri, değişim ve farklılıklarının belirlenmesi üzerine yapılan araştırma ve sonuçları hakkında bilgi verilmektedir.

Anahtar kelimeler: Boş zaman eğilimi, Rekreasyon, Nüfus, Çanakkale

1. GİRİŞ VE GENEL BİLGİLER

Boş zamanın değerlendirilmesi önceleri emeği ile geçimini sağlayan ve başkasına bağımlı olarak çalışan kişilerin, işyeri dışında geçirdikleri tüm boş saatlerinin tespiti çerçevesinde kalmıştır. 19. yüzyıldaki çalışma düzeninde günlük iş süreleri çok uzun olduğundan, gerçek anlamda işçilere boş zaman bırakmamıştır. Teknolojik gelişmelerle birlikte emeğin verimliliği artmış, böylece iş sürelerinde önemli kısaltmalar olmuş, işçi sendikaları tarafından haftalık kırk sekiz saatlik iş süresi savunulmuştur. 20. yüzyılın başında iş süresinin günde en çok sekiz saati kapsamayı, geri kalan süre içinde işçinin dinlenmesi ve diğer tüm sosyal faaliyetleri için bir zaman dilimine sahip olması sağlanmıştır (BOZ 1990). Birçok batı ülkesinde bu süre kırk saate düşmüştür. Ancak çalışma saatlerindeki düşüşe ve yıllık izin ve tatillerin artmasına rağmen, boş zamanda oldukça yavaş görece büyüme hızı dikkati çekmektedir. Bütün ülkelerde 15 yaş ve yukarısı iktisaden faal olmayan nüfus, 15 yaş ve yukarısı toplam nüfusun 1/3 ile 1/2'si arasında olması; bu yaş ve yukarısı nüfus için kişi başına boş zaman artış hızı ortalamasını aşağıya çekmesi şeklinde açıklanmaktadır. 15 yaş ve yukarısı nüfusun yıllık boş zaman artış hızı % 0.1 gibi düşük

1) Bu yayın İ.Ü. Araştırma Fonu tarafından desteklenen 1086/010598 no.lu araştırma projesinin özettir.

2) YTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentsel Planlama Bilim Dalı

3) İ.Ü. Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu

bir düzeydedir ve burada nüfusun değişen yapısının bazı önemli etkilerde bulunduğu saptanmıştır (BECKERMAN 1978).

Günümüzde boş zaman hiçbir zaman yararlı faaliyet gösterilmeden geçirilen zaman anlamına gelmemektedir. Boş zamanların değerlendirilmesiyle birlikte giderek önemli bir sorun haline gelmiştir. Artık yalnızca çalışanların değil, iktisaden faal olmayan nüfusun; çocukların ve gençlerin boş zamanlarını en iyi biçimde nasıl değerlendireceği üzerinde durulmakta ve bu çeşitli araştırmalara konu olmaktadır.

Boş zaman meslekle ilgili çalışmalar; işten ve beden için gerekli olan faaliyetler (yemek, vücut bakımı, uyku) gibi her türlü üretime dönük uğraşlardan geriye kalan zamandır (RICHTER 1980). Üretime dönük faaliyetler, meslek ile ilgili çalışmalar, ev işleri, eğitim ve öğretim kurumlarına devam etme, fahri olarak yapılabilecek ve iş karakteri gösteren çalışmalardır (SCHULZ 1978). Kohl (1973)'e göre planlamayla bağlantılı olarak boş zaman içerik yönünden belirlenmiştir. Bu süre içinde boş zamanla ilgili eylemler yapılır ve bunlar planlama ile ilgili çalışmalar ve düşünceler için somut temel oluşturur. Çeşitli araştırma sonuçları yapıldığı yere ve zamana bağlı olarak farklılıklar göstermekte fakat planlama için önemli olabilecek değişiklikler göze çarpmamaktadır.

2. AMAÇ

Araştırmanın amacı, hem bireysel hem de toplumu ilgilendiren ekonomik ve sosyal değeri olan boş zaman faaliyetlerinin örneklem alanı içinde yerleşimlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemek, bunun sonucunda planlama yaklaşımlarında dikkate alınacak projeksiyonlar sağlamaktır. Toplumumuzda yarının potansiyeli olan gençler ve onları yetiştiren ebeveynlerin boş zaman değerlendirme biçimleri, rekreasyonel eğilimlerini ortaya koymak ve bunların kişisel özelliklerine göre değişim ve farklılıklarını irdelemek amaçlanmıştır.

Peyzaj planlama ve kent alanlarında yapılacak yeşil alan planlamasında kriterlerin oluşturulması, yeşil alan gereksiniminin saptanması ve halkın planlamaya katkısının sağlanması amacıyla Çanakkale kenti örneğinde İstanbul Üniversitesi Araştırma Fonu'na destekli T 236/260696 no.lu araştırma projesinde irdelemeler yapılmıştır. Bu araştırma projesinde 2320 deneye 36 sorudan oluşan anket ile deneklerin cevaplarını evet veya hayır olarak, bazı soruların yanıtlarını önceliğine göre sıralaması ve bazı soruların cevaplarının ise I. tercih olarak göstermeleri istenmiştir. Bu cevaplar ve seçenekler yukarıda anılan araştırmada değerlendirilmiştir.

Yürütülecek bu araştırma kapsamında değerlendirilmek üzere ankette, boş zamanın haftaiçi ve haftasonu dağılımı, süresi, serbest zaman eğilimleri ve bu eğilimlerdeki bireyler bazında değişim ve farklılıklarının saptanmasına yönelik sorulara yer verilmiştir. Bu sorular için verilen cevapların seçenekleri ayrıntılı olarak irdelenerek değerlendirilmiştir.

3. MATERYAL VE METOD

Sözen (1977)'e ve Sabaz (1986)'a ayrıca çeşitli kaynaklara göre düzenlenen anket formu ile 100 kişiye ön deneme yapıldıktan sonra üzerinde yapılan düzeltmelerle 3 bölüm ve 36 soru ile formun son hali oluşturulmuştur (Form: I). **I. bölümde** bireylere yönelik bilgiler; **II. bölümde** bireylerin boş zamanları, haftaiçi ve haftasonu olmak üzere dağılımı, süresi, ve değerlendirme biçimleri, eğilimleri; **III. bölümde** bireylerin park ve yeşil mekanları kullanım ilgileri sorgulanmaktadır (Form: I).

18 yaş ve üzeri nüfusa uygulanan anketin kitlenin büyüklüğünün saptanmasında istatistikî yöntem olarak 'toplum kitlenin en az % 3'üne uygulanması' ilkesi dikkate alınmıştır. Örneklem seçiminde, tesadüfî örneklem tekniği kullanılmıştır. Toplam 7 mahalleden oluşan Çanakkale Merkez İlçe'de, her mahalle için Belediye'ye kayıtlı konutlardan kura ile konut numaraları belirlenmiştir. Anket 1996 yılı ilkbahar ve yaz aylarında uygulanmıştır. Mahalleler bazında: Barbaros mahallesi anket oranı % 5.76, anket sayısı 549; Cevatpaşa mahallesi anket oranı % 4.46, anket sayısı 869; İsmetpaşa mahallesi anket oranı % 5.41, anket sayısı 460; Kemalpaşa mahallesi anket oranı % 4.42, anket sayısı 126; Namık Kemal mahallesi anket oranı % 6.15, anket sayısı 66; Fevzipaşa mahallesi anket oranı % 6.01, anket sayısı 95; Esenler Mahallesi anket oranı % 12.77, anket sayısı 152'dir.

Kent bütününde toplam nüfus içinde uygulanan anket oranı % 5.25, toplam anket sayısı 2320'dir. Geçerli 2313 anket formu ile veriler İÜ Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nde SPSS paket programında toplam 198 değişken 19 DATA'da toplanarak değerlendirilmiştir. Verilerin özellikle ana değişken olarak belirlenen X1'den X12'ye kadar birinci bölümdeki tüm bireye yönelik özellikler diğer değişkenlerle karşılaştırılmıştır. Elde edilen verilerden anlamlılık derecesi yüksek olanlar EXCEL ve WINDOWS-97 kullanılarak değerlendirilmiştir.

İstatistiksel yöntem olarak iki nitelik veya değişken arasında ilişkiyi sorgulayan 'ki-kare' analizi kullanılmıştır ve ayrıca tüm değişkenlerin frekans dağılımları bulunmuştur.

Anlamlılık derecesi $P=0.05$ sınırı alınmış, bu değerden küçük anlamlılık değeri olan değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğundan, bu veriler değerlendirmeye alınmıştır. Satır ve sütun arasında anlamlı yüzde farklılıkları incelenerek ilişkinin nedeni belirlenmiştir.

Sıfır hipotezi çoğunlukla olumsuz şekilde, yani 'değişkenler arasında bir ilişki yoktur' şeklinde ifade edilmiştir. Eğer anlamlılık derecesi 0.05'lik sınırı aşmışsa bu durumda hipotezimiz red edilmiştir. Ho: nitelikler arasında ilişki yoktur, H1: nitelikler arasında ilişki vardır. Anlamlılık derecesi (P) 0.05'den büyük olan değişkenler belirtilmiştir. Bu değişkenler arasında bir ilişki olmadığından dolayı değerlendirmeye alınmamıştır.

Tüm bu değişkenlerin bireysel özelliklere (X1, X2, X3, X4, X5, X6, X7, X8, X9, X10, X11, X12) olan ilişkisi irdelenmek üzere anlamlılık derecesi 0.05'den küçük olanlar belirlenmiştir. Anlamlılık derecesine göre yapılan sınıflandırmada $P=0.05^*$, $P=0.01^{**}$, $P=0.001^{***}$, $P=0.0001^{****}$, $P=0.00001^{*****}$ olanlar değerlendirmeye alınmış, tablo ve grafik gösterimleri hazırlanarak değişkene göre bireysel özelliklerin değişim ve farklılıkları incelenmiştir.

Mahalle yerleşimde ve kent bütününde bireylerin boş zamanları araştırılmış; hafta içi (X21), cumartesi (X23) ve pazar günü (X25) boş zamanı olan deneklerin bireysel özelliklerle olan ilişki incelenmiş ve anlamlılık derecesi 0.05'den küçük olanlar yukarıda anılan şekilde değerlendirmeye alınmıştır.

Çanakkale Kenti bütününde ve 7 mahalle bazında :

1. Deneklerin boş zaman durumu ve nüfus özelliklerine göre değişim ve farklılıkları (Y 21, Y23, Y25)
2. Deneklerin boş zamanlarında açık havada yaptığı faaliyetler (Y30, Y44, Y46, Y47, Y48, Y51)
3. Deneklerin evine en yakın parkı kullanmama nedenleri (Y53, Y54, Y57, Y58, Y59, Y64, Y69)

4. Deneklerin en çok hangi mahallede, en çok hangi park ve yeşil mekanları kullandığı (Y72, Y74, Y75, Y77, Y78, Y87, Y93);
5. Deneklerin şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanmama nedenleri (Y98, Y99, Y102, Y103, Y104, Y111);
6. Deneklerin şehir yakın çevresi hangi park, piknik ve yeşil mekanları (konumuna en çok kullandığı (Y115, Y119, Y124, Y129);
7. Deneklerin şehir yakın çevresi yeşil alanlarda hangi kullanımların bulunmasını istediği (Y142, Y146, Y147, Y150, Y151, Y153) ve
8. Deneklerin gidilen açık ve yeşil alanlarda bulunmasını istediği özellikler (Y154, Y157, Y159, Y162, Y163, Y165, Y166, Y167),
9. Deneklerin halen ikamet ettikleri mahallelerinde bulunmasını istedikleri kullanımlar (Y168, Y169, Y170, Y171, Y172, Y173, Y174, Y175, Y176, Y177, Y178, Y179, Y180) belirlenmiştir.

Form 1: Deneklere Uygulanan Anket Formu ve Kodlama Çizelgesi

BÖLÜM I		Bireve yönelik bilgiler		Form no :		Tarih: / /	
(X 1) 1. Cinsiyetiniz ?	0 Erkek	1 Kadın					
(X 2) 2. Medeni haliniz ?	0 Bekar	1 Evli, Dul					
(X 3) 3. Çocuğunuz var mı ?	0 Yok	1 1	2 2	3 3	4 4	4 ve yukarı	
(X 4) 4. Yaşınız ?							
1 18-44 yaş arası	2 45-59 yaş arası	3 60 yaş ve yukarı					
(X 5) 5. Hane halkı sayısı	1 1	2 2	3 3	4 4			
(X 6) 6. Ailenizde emekli var mı ?	var ise kaç tane	0 Yok	1 Var				
(X 7) 7. Öğrenim düzeyiniz ?							
0 Okur yazar, bir öğrenim kurumundan mezun olmayan							
1 Temel eğitim kurumu mezunu (İlkokul / Ortaokul veya dengi meslek okulu mezunu)							
3 Lise veya dengi meslek okulu mezunu							
4 Yüksekokul veya Fakülte mezunu							
(X 8) 8. Mesleğiniz var mı var ise ?	1 Memur	2 İşçi	3 Öğrenci	4 Serbest meslek			
(X 9) 9. Özel aracınız var mı ?	0 Hayır, yok	1 Evet, var					
(X 10) 10. Oturduğunuz ev kendinizin mi ?	0 Evet kendimin, ailemin	2 Hayır, kiracıyım					
(X 11) 11. Oturduğunuz ev?	0 Apartman dairesi	1 Müstakil ev	2 2-3 katlı bahçeliev				
(X 12) 12. Oturduğunuz mahalle ?							
0 Barbaros (Düşük – orta gelir grubu)	1 Cevatpaşa, Kemalpaşa (Yüksek gelir grubu)						
2 İsmetpaşa, Namık Kemal (Orta gelir grubu)	3 Fevzipaşa, Esenler (Düşük gelir grubu)						
(X 13) 13. Ne kadar zamandır bu mahallede oturuyorsunuz ?							
0 Yeni taşındım	1 Bir kaç yıldır	2 5 yıldan daha fazla	3 Boş				

BÖLÜM II Bireylerin boş zamanları ve değerlendirme biçimleri, eğilimleri

14. Çalışıyormusunuz, çalışıyor iseniz günde kaç saat ? (04 saat, 06 saat, 08 saat, 12 saat)

(X 14) Hayır, çalışmıyorum

(X 15) Haftaiçi günde.....(X 16).....saat çalışıyorum

(X 17) Cumartesi günde.....(X 18).....saat çalışıyorum

(X 19) Pazar günde.....(X 20).....saat çalışıyorum

(X 21) 15. Haftaiçi boş zamanınız var mı, var ise günde kaç saat ?

0 Yok 1 Var Cevabınız 'Yok' ise 17. soruya geçiniz

(X 22) 16. Haftaiçi bu boş zamanınız

0 Sabah 1 Öğleden sonra 2 Akşam 3 Tüm gün

(X 23) 17. Cumartesi günü boş zamanınız var mı?

0 Yok 1 Var Cevabınız 'Yok' ise 19. soruya geçiniz

(X 24) 18. Cumartesi günü bu boş zamanınız ?

0 Sabah 1 Öğleden sonra 2 Akşam 3 Tüm gün

(X 25) 19. Pazar günü boş zamanınız var mı ? 0 Yok 1 Var Cevabınız 'Yok' ise 21. soruya geçiniz

(X 26) 20. Pazar günü bu boş zamanınız ?

0 Sabah 1 Öğleden sonra 2 Akşam 3 Tüm gün

21. Bu boş zamanlarınızda açık hava yaptığınız faaliyetleri öncelik sırasına göre sıralayınız

Y 30

- (X 27)...Gezerim
 (X 28)...Şehirde dolaşırım
 (X 29)...Deniz kenarında yürürüm
 (X 30)...Arabayla gezerim
 (X 42)...Piknik ve kamp yaparım
 (X 31)...Sandalla ,kayıkla gezerim

Y 51

- (X 35)...Ava giderim

Y 46

- (X 46)...Arkadaşlarla sohbet ederim

Y 48

- (X 32)...Balık tutarım
 (X 33)...Bitki yetiştiririm
 (X 34)...Hayvan beslerim
 (X 41)...İbadet edeim, gazete okurum

Y 44

- (X 38)...Bisiklete binerim
 (X 39)...Her türlü top oyunları oynarım
 (X 36)...Spor yaparım
 (X 44)...Denize giderim
 (X 50)...Spor müsabakaları izlerim
 (X 37)...Koşarım
 (X 42)...Piknik yaparım, ormana giderim, seyahat ederim
 (X 47)...Açık havada, kapı önünde, bahçede otururum

BÖLÜM III Birevlerin park ve yeşil mekanları kullanım ilelerine ait bileiler

(X 51) **22.Evinize en yakın parkı kullanıyormusunuz ?**

0 Evet, kullanıyorum 1 Hayır, kullanmıyorum 2 Boş Cevabınız 'Hayır' ise 24.soruya geçiniz.

(X 52) **23.Evinize en yakın parkı kullanma biçiminiz ?**

0 Sadece yanından, içinden geçiyorum 2 Haftada bir kaç kez bu parka gidiyorum
 1 Ayda bir kaç kez bu parka gidiyorum 3 Genellikle her gün bu parka gidiyorum 4 Boş

24. Evinize en yakın parkı kullanmama nedenlerinizi öncelik sırasına göre sıralayınız

Y 53

- (X 53) Park yok
 (X 55) Park bakım nedeniyle kapalı
 (X 61) Bitkilendirme, yeşil yok

Y 64

- (X 64) Bakım yok
 (X 65) Güvenlik yok

Y 54

- (X 54) Düzenlemeleri beğenmiyorum
 (X 60) Yaş grupları için düzenlenmemiş
 (X 62) Oturma ve dinlenme yeri yok

Y 57

- (X57) Ekonomik olanaksızlıklar
 (X 67) Yeri iyi seçilmemiş, yakınında mezarlık var
 (X 68) Yeni taşındığım için

Y 58

- (X 58) Çok uzak

Y 69

- (X 56) Parka ihtiyacım yok
 (X 69) Parka gitme alışkanlığım yok
 (X 66) Sağlık, yaşlılık nedeni ile

Y 59

- (X 59) Zamanımın yok

(X 70) **25. Şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanıyormusunuz ?**

0 Evet, kullanıyorum 1 Hayır, kullanmıyorum Cevabınız 'Hayır' ise 28. soruya geçiniz

(X 71) **26. Şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanma biçiminiz ?**

0 Sadece yanından, içinden geçiyorum 3 Haftada bir kaç kez buralara gidiyorum
 1 Yılda bir kaç kez buralara gidiyorum 4 Genellikle her gün buralara gidiyorum
 2 Ayda bir kaç kez buralara gidiyorum 5 Boş

27. Şehirde en çok gittiğiniz park -yeşil mekanları kullanma önceliğinize göre sıralayınız.**Y 72**

- (X 72) Kordon Düzenlemesi
 (X 73) Tarihi Halk Bahçesi
 (X 76) Moorabin Parkı
 (X 82) Arıtma Tesisi Ağaçlandırması
 (X 83) 500.yıl Dostluk Parkı
 (X 84) 60.yıl Parkı Sanat sokağı
 (X 85) Lodos Parkı
 (X 91) Eğitim Fakültesi Bahçesi
 (X 95) Rotary Park
 (X 96) Askeri Orduevi
 (X 97) Öğretmenevi Bahçesi

Y 74

- (X 74) Donanma Çay Bahçesi
 (X 88) Atatürk ve İnönü Heykeli
 Çevre Düzenlemesi

Y 75

- (X 75) Çimenlik Kalesi Parkı
 (X 81) Şehitlik yanı Ağaçlandırması
 (X 77) Uğur Mumcu Parkı
 (X 92) Şekerçınar Ağaçlandırması
 (X 94) Belediye Sosyal Tesisleri

Y 87

- (X 87) Hamidiye Tabyası yanı Halı Saha
 (X 89) Yeni Kordon Düzenlemesi
 (X 80) DSI, Sarıçay kenarı yeşil alan

Y 78

- (X 90) Çevre Gönüllüleri Ağaçlandırma Sahası
 (X 78) Halı Saha Parkı
 (X 86) Hastane Bahçesi
 (X 79) Hasan Koyuncu Parkı

28. Şehirdeki park-yeşil mekanları kullanmama nedenlerinizi önceliğine göre sıralayınız.**Y 98**

- (X 98) Park yok
 (X 100) Park bakım nedeniyle kapalı
 (X 99) Düzenlemeleri beğenmiyorum
 (X 107) Park isimlerinin kötü olması
 (X 106) Yeni taşındığım için

Y 103

- (X103) Çok uzak

Y 102

- (X 102) Ekonomik olanaksızlıklar
 (X 109) Sağlık, yaşlılık nedeni ile
 (X110) Gitmek için olanağının olmayışı
 (X112) Parka gitme alışkanlığının olmaması nedeni ile
 (X 111) Kalabalık olması ,yalnız gidilemediğinden

Y 104

- (X 104) Zamanımın yok

(X 113) 29. Şehir yakın çevresi park,piknik ve yeşil alanları kullanıyorsunuzuz?

0 Evet ,kullanıyorum 1 Hayır, kullanmıyorum Cevabınız 'Hayır' ise 34. soruya geçiniz.

(X114) 30. Şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil alanları kullanma biçiminiz?

0 Yılda bir kaç kez gidiyorum 1 Bir kaç ayda bir kez gidiyorum 2 Ayda bir kaç kez gidiyorum

31. Şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil mekanları kullanma önceliğinize göre sıralayınız.**Y 115**

- (X115)...İntepe-Seyir Tepesi
 (X116)...İntepe-Orman Kampı
 (X117)...Güzelyalı-Kıyı şeridi, Çamlık
 (X118)...Güzelyalı-Askeri Kamp(Bonet)
 (X123)...Atık Hisar Barajı
 (X125)...Kepez, Kepezaltı

Y 119(X126)...

- (X119)...Saros-Kabatepe Orman Alanı
 (X127)...Dardanos
 (X132)...Askeri Kamp (Jandarma Kampı)
 (X140)...Nara Burnu, Karacaören

Y 129

- (X135)...Assos
 (X128)...Umurbey, Yapıldak altı, Kemiklialan
 (X129)...Bayramiç-Ayazma mesire alanı
 (X130)...Eziç-Kestanbol Termal Tesisi
 (X137)...Geyikli, Kumburnu, Tavaklı iskelesi

Y 120)...

- (X120)...Kilitbahir Milli Park Piknik Yeri
 (X121)...Eceabat-Kum Kamp, Cahide Sultan, Çam Burnu
 (X122)...Karanlık Liman
 (X133)...Kilitbahir -Damla Tesisleri
 (X139)... Şehitlikler, Abide

Y 124

(X131)..Lapseki

(X134)..Kilitbahir-Zargana

(X138)..Çan-Balaban Tesisleri

(X124)..Yakın çevre köyleri, Küçükkuşu, Kazdağı, Biga

(X141) 32. Bu yerlere genellikle nasıl gidiyorsunuz ?

0 Yaya olarak 1 Özel araç ile 2 Toplu taşıma ile

33. Bu yerlerde sizce hangi kullanımlar bulunmalı önceliğine göre sıralayınız**Y 142**

(X144) Büfe

(X143) Kamp yeri

(X142) Piknik yeri

Y 147 (X147) Çocuk bahçesi**Y 153 (X153) Herşey tamam****Y 146 (X146) Spor alanları****Y 150 (X145) WC, Çeşme**

(X150) Eğlence yeri, Disco, Lokanta, Çaybahçesi, Sosyal tesis

(X149) Çöp kutusu, telefon kulübesi, ateş yakma yeri

(X152) Dinlenme yeri, Oturma yeri

(X148) Otopark

34. Dinlenme amaçlı gittiğiniz açık alanlarda sizce bulunması gerekenleri öncelikde sıralayınız.**Y 154**

(X 154) Orman

(X 155) Yeşil alan

(X 156) Çayırılık

(X 161) Dağ, Tepe

Y 157

(X 157) Deniz

(X 158) Akarsu

(X 160) Kaplıca

(X 168) Şelale, çağlayan, göl

Y 162

(X 162) Manzara

Y 163

(X 163) Temizlik, temiz hava

(X 164) Sessizlik

(X 171) Çevre düzeni

Y 165

(X 165) Yüzme havuzu

Y 166

(X 166) Spor alanı, Eğlence yeri, Sosyal tesis

Y 167

(X 167) Dinlenme yeri, oturma yeri

(X 170) Çay bahçesi

(X 159) İçme suyu

Y 159

(X 159) Bilmiyorum

Y 169

(X 169) Bilmiyorum

35. Oturduğunuz mahalleye sizce hangi kullanımlar yapılmalıdır, önceliğine göre sıralayınız**Y 168 (X 173) Spor alanı****Y 169 (X 174) Çocuk bahçesi****Y 170 (X 175) Mahalle parkı****Y 171 (X 176) Semt parkı**

(X 177) Doğa Parkı

Y 172 (X 183) Pazar yeri**Y 173**

(X194) Çevre düzeni

X 187

Sağlık ocağı, kanalizasyon, refitj, ışıklandırma

X 188

Yürüme yolu

X 189

Çöpkutusu, temizlik, içmesuyu, Sarıçay'ın temizliği

X 190

Üst geçit, heykel, yaya köprüsünün yenilenmesi

X 191

Trafik lambası, ambulans, cenaze arabası

Y 174

(X 178) Sahil yürüme yolu

(X 179) DSİ, Sarıçay kenarı yeşil alan

(X 180) Sahil parkı

(Y 175) (X 185) Kamp yeri

(X 186) Piknik yeri

Y 179 (X 182) Otopark**Y 180 (X 196) Herşey tamam****Y 176**

(X 184) Yazlık sinema

(X 195) Eğlence yeri, Kafe, Lunapark, Çaybahçesi

(X 197) Alışveriş yeri

Y 178

(X 181) Bisiklet yolu

Y 177 (X 192) Bilmiyor

(X 193) Boş

(X 198) 36. Belediye meclisince onaylanmış kent geneline ait, semt ya da mahallenizle ilgili herhangi bir İmar planı gördünüz , incelediniz mi ?

0 Hiç görmedim, incelemedim 1 Evet gördüm, inceledim 2 Boş

4. BULGULAR

Deneklerin boş zaman durumu, değerlendirme biçimi ve rekreasyon eğilimlerinin nüfus özelliklerine göre değişim ve farklılıkları dokuz ana başlık altında irdelenmiş ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

1. Deneklerin boş zaman durumu ve nüfus özelliklerine göre değişim ve farklılıkları

- haftaici boş zamanı olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y21 (Y21) by X1 to X12**. Kadınlar, evliler, halen ikamet ettiği konuta sahip olanlar, hane içinde emekli olmayanlar ve bir aracı olmayanlar tercih ediyor. Çocuk sahipliği ve yaş arttıkça tercih azalıyor. Yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi yükseldikçe, hane halkı sayısı arttıkça tercih artıyor.
- cumartesi günü boş zamanı olanların bireysel özelliklerine göre değişim ve farklılıkları **Y23 (X23) by X1 to X12**. Kadınlar, memurlar tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih artıyor.
- pazar günü boş zamanı olanların bireysel özelliklerine göre değişim ve farklılıkları **Y25 (X25) by X1 to X12**. Serbest meslek sahipleri, halen ikamet ettiği konut tipi apartman olanlar ve cinsiyeti kadın olanlar tercih ediyor. Çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor, öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yerleşim geliştikçe tercih artıyor,.

2. Deneklerin boş zamanlarında açık havada yaptığı faaliyetlere göre;

- spor yapan ve oyun oynayanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y44 by X1 to X12**. Bekarlar, erkekler, konut tipi apartman olanlar tercih ediyor. Çocuk sayısı arttıkça, yerleşim geliştikçe tercih azalıyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yaş arttıkça tercih artıyor.
- toplantılar yapanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y46 by X1 to X12**. Çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor. Özellikle 3 ve daha fazla çocuklular tercih ediyor. Yaş arttıkça tercih artıyor (45-74 yaş grubu). Mesleği memur olanlar, erkekler tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor.
- dinlenenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y47 by X1 to X12**. Çocuk sayısı arttıkça, yerleşim geliştikçe ve yaş arttıkça tercih artıyor. Konut tipi müstakil ev veya 2-3 katı bahçeli ev olanlar, evliler, kadınlar ve memurlar tercih ediyor.
- hobi ve el sanatları ile uğraşanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y48 by X1 to X12**. Çocuk sayısı arttıkça, yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Evliler, kadınlar, memurlar, araç sahibi olmayanlar tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yaş arttıkça tercih azalıyor.
- piknik yapan ve seyahat edenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y51 by X1 to X12**. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor. Konut tipi müstakil ev veya 2-3 katlı bahçeli ev olanlar ve memurlar tercih ediyor. Yerleşim geliştikçe, çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor.

3. Deneklerden evine en yakın parkı kullanmama nedeni

- parkın olmaması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları **Y53 by X1 to X12**. Konut tipi müstakil ev veya 2-3 katlı bahçeli ev olanlar, memurlar, evliler,

kadınlar, hanede emekli ve aracı olmayanlar tercih ediyor. Yerleşim geliştikçe tercih azalıyor, yaş arttıkça tercih artıyor.

- özel olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y57 by X1 to X12. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor. Yaş ve çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor. Kadınlar tercih ediyor.
  - parkın çok uzakta olması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 58 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor, yaş arttıkça tercih azalıyor. Konut tipi ev veya 2-3 katlı bahçeli ev olanlar tercih ediyor.
  - zamanının olmaması olanlar bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 59 by X1 to X12. Serbest meslek sahipleri, konut tipi apartman olanlar, erkekler tercih ediyor.
  - parkın güvenlik ve bakımının olmaması olanlar bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 64 by X1 to X12. Serbest meslek sahipleri, konut tipi apartman olanlar ve erkekler tercih ediyor.
  - parka gitme alışkanlığı ve parka ihtiyacı olmadığından kullanmaması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 64 by X1 to X12. Emekli sayısı ve çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor, bekarlar tercih ediyor.
4. **Deneklerin en çok hangi mahallede, en çok hangi park ve yeşil mekanları kullandığı, bireysel özelliklerine göre değişim ve farklılıkları**
- Cevatpaşa mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 72 by X1 to X12. Çocuk sahibi olmayanlar tercih ediyor, çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor, ancak çocuklu olanlardan özellikle iki çocuklu olanlar tercih ediyor. Hanede emekli olmayanlar, konut tipi apartman, mesleği memur olanlar ve evliler tercih ediyor. Yaş arttıkça tercih azalıyor, yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi ve hane halkı sayısı arttıkça tercih artıyor.
  - Kemalpaşa mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 74 by X1 to X12. Anlamlılık derecesi olan $P=0.05$ 'den küçük veya eşit hiçbir değer olmadığından değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur, bundan dolayı değerlendirilememiştir.
  - Fevzipaşa mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 75 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor, en çok temel eğitim kurum mezunları tercih ediyor. Konut tipi apartman olanlar tercih ediyor. Yaş arttıkça tercih azalıyor (18-44 yaş grubu)
  - Esenler mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 77 by X1 to X12. Yaş arttıkça tercih azalıyor. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor.
  - İsmetpaşa mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 78 by X1 to X12. Mesleği memur olanlar tercih ediyor ve yerleşim geliştikçe tercih artıyor.

- Barbaros mahallesi park ve yeşil mekanlarına gidenlerin bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 87 by X1 to X12. Yerleşim olarak yalnız Barbaros mahallesindekiler (düşük gelir grubu) tercih ediyor.
- 5. Deneklerin şehirdeki park ve yeşil mekanları kullanmama nedenleri**
- park olmaması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 87 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor, hanede emekli sayısı arttıkça tercih azalıyor.
  - düzenlemelerin kötü olması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 99 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih artıyor. Yaş ve çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor. Bekarlar ve konut tipi apartman olanlar tercih ediyor.
  - özel nedenleri olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 102 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi yükseldikçe, yaş, hane halkı ve çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor. Mesleği memur, konut tipi müstakil olanlar, aracı olmayanlar, kadınlar ve evliler tercih ediyor.
  - çok uzak olduğundan olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 103 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe ve öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor. Konut tipi müstakil olanlar tercih ediyor.
  - zamanının olmaması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 104 by X1 to X12. Serbest meslek sahipleri ve erkekler tercih ediyor, yerleşim geliştikçe tercih artıyor.
  - parka ihtivacı olmaması olanların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları Y 111 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Hane içinde emekli ve çocuğu olmayanlar tercih ediyor, çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor.
- 6. Deneklerin şehir yakın çevresi park, piknik ve yeşil mekanlardan (konumuna göre) hangisini en çok kullandığı ve bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları**
- Marmara Bölgesi park, piknik ve yeşil mekanlarını kullananların bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 115 by X1 to X12. Çocuğu olmayanlar tercih ediyor, çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor. Yaş arttıkça tercih azalıyor, çoğunlukla 18-44 yaş grubu tercih ediyor. Hane halkı sayısı arttıkça, yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih artıyor. Mesleği memur olanlar, evliler, aracı olmayanlar, kadınlar, konut tipi apartman olanlar tercih ediyor.
  - Gelibolu Yarımadası park, piknik ve yeşil mekanlarını kullananların bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 119 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, tercih azalıyor.
  - Shrin en çok kuzey kesimi park, piknik ve yeşil mekanlarını kullananların bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 124 by X1 to X12. Çocuk sayısı arttıkça ve öğrenim düzeyi yükseldikçe, yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Evliler tercih ediyor.
  - Shrin en çok güney kesimi park, piknik ve yeşil mekanlarını kullananların bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 129 by X1 to X12. Mesleği memur olanlar, aracı olanlar tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yerleşim geliştikçe tercih artıyor.

7. Deneklerin şehir yakın çevresindeki açık ve yeşil alanlarda bulunmasını istediği kullanımların bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları
- piknik ve kamp yeri bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 142 by X1 to X12. Konut tipi apartman, mesleği serbest meslek, aracı olmayanlar, erkekler ve evliler tercih ediyor. Çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor. Yerleşim geliştikçe, yaş, hane halkı ve emekli sayısı arttıkça tercih artıyor.
  - Spor alanı bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 146 by X1 to X12. Erkekler, bekarlar tercih ediyor. Çocuk sayısı ve yaş arttıkça tercih azalıyor, en çok 18-44 yaş grubu tercih ediyor. Öğrenim düzeyi arttıkça tercih artıyor, en çok lise ve dengi okul mezunları tercih ediyor.
  - Çocuk bahçesi bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 147 by X1 to X12. Çoğunlukla (% 90.7) evliler tercih ediyor. Çocuk sayısı ve yaş arttıkça tercih azalıyor. Hanede emekli olanlar ve kadınlar tercih ediyor (% 70.1). İkamet ettiği konuta sahip olan ve konutu müstakil veya bahçeli ev olanlar tercih ediyor.
  - Büfe, wc, çeşme, otopark bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 150 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, hane sayısı arttıkça tercih artıyor. 18-44 yaş grubu, konut tipi apartman, mesleği memur ve aracı olmayanlar tercih ediyor.
8. Deneklerin gittikleri açık ve yeşil mekanlarda bulunmasını istedikleri özellikler, bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları
- Orman, yeşil, çayır alan ve dağ, tepe bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 154 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi ve yaş arttıkça tercih artıyor, en çok 44-59 yaş grubu tercih ediyor.
  - Deniz, akarsu, kaplıca, selale, çağlayan ve göl bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 157 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe, öğrenim düzeyi arttıkça tercih artıyor.
  - Manzara bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 162 by X1 to X12. Evliler, çocuk sahibi olmayanlar, konut tipi apartman olanlar tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yerleşim geliştikçe tercih artıyor.
  - Temizlik, sessizlik, çevre düzeni, temiz hava bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 163 by X1 to X12. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor, yerleşim geliştikçe tercih artıyor, evliler ve memurlar tercih ediyor.
  - Yüzme havuzu bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 165 by X1 to X12. Yerleşim geliştikçe tercih azalıyor.
  - Dinlenme ve oturma yeri, çay bahçesi bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları Y 167 by X1 to X12. 18-44 yaş ve 45-59 yaş grubu eşit oranlarda (% 46.7) tercih ediyor.

9. Deneklerin halen ikamet ettikleri mahallelerinde bulunmasını istedikleri kullanımlar, bireysel özelliklere göre değişim ve farklılıkları
- Dinlenme ve oturma veri, çay bahçesi bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 168 by X 1 to X 12**. Erkekler, bekarlar, memurlar, konut tipi apartman olanlar ve aracı olmayanlar tercih ediyor. Çocuk sayısı ve yaş arttıkça tercih azalıyor, öğrenim düzeyi yükseldikçe, yerleşim geliştikçe tercih artıyor.
  - Çocuk Bahçesi bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 169 by X 1 to X 12**. Kadınlar, evliler tercih ediyor. Tek çocuk sahipleri en çok tercih edenler, ancak çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor. Emekli sayısı arttıkça ve öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor.
  - Mahalle Parkı bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 170 by X 1 to X 12**. Yerleşim geliştikçe, emekli sayısı ve yaş arttıkça tercih artıyor.
  - Semt Parkı, Doğa Parkı bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 171 by X 1 to X 12**. Konut tipi apartman olanlar tercih ediyor. Öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih artıyor, yerleşim geliştikçe tercih azalıyor.
  - Pazar veri bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 172 by X1 to X12**. Çocuk sayısı arttıkça tercih artıyor, öğrenim düzeyi yükseldikçe ve yaş arttıkça ve yerleşim geliştikçe tercih azalıyor.
  - Alt yapı, Kanalizasyon, Çöp kutusu, Üst geçit, İçme suyu, Isıklandırma bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 173 by X1 to X12**. Çocuk sayısı arttıkça, öğrenim düzeyi yükseldikçe tercih azalıyor. Yaş arttıkça ve yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Evliler ve konut tipi apartman olanlar tercih ediyor.
  - Sarıçay kenarı Yeşil Alan, Sahil Yürüme Yolu, Sahil Parkı bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 174 by X1 to X12**. Öğrenim düzeyi arttıkça tercih azalıyor. Yerleşim geliştikçe tercih artıyor. Mesleği memur olanlar, konut tipi müstakil ev veya 2-3 katlı bahçeli ev olanlar tercih ediyor.
  - Kamp Yeri ve Piknik Yeri bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 175 by X1 to X12**. Yerleşim geliştikçe, emekli sayısı ve yaş arttıkça tercih artıyor.
  - Yazlık Sinema, Alışveriş veri, Eğlence veri, Kafe, Lunapark, Çay Bahçesi bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 176 by X1 to X12**. Bekarlar, mesleği memur olanlar (% 59.6) ve konut tipi apartman olanlar tercih ediyor. Çocuk sahibi olmayanlar tercih ediyor, çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor. Yaş ve öğrenim düzeyi arttıkça tercih artıyor.
  - Bisiklet Yolu bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y178 by X1 to X12**. Evliler, mesleği memur olanlar (% 59.5), aracı ve çocuk sahibi olmayanlar tercih ediyor. Çocuk sayısı arttıkça tercih azalıyor. Öğrenim düzeyi arttıkça tercih artıyor.
  - Otopark bulunmasını isteyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 179 by X1 to X12**. Erkekler, serbest meslek sahipleri (% 51.6) ve memurlar (% 51.6), araç sahibi olanlar tercih ediyor.

- Halen ikamet ettikleri mahallelerinde bulunmasını istedikleri sorulduğunda hersey tamam diyenlerin bireysel özellikleri, değişim ve farklılıkları **Y 180 by X1 to X12**. Anlamlılık derecesi olan $P=0.05$ 'den küçük veya eşit hiçbir değer olmadığından değişkenler arasında anlamlı bir ilişki yoktur, bundan dolayı değerlendirilmemiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Boş zaman meslekle ilgili uğraşlar; iş ve beden için gerekli olan, üretime dönük faaliyetlerden geriye kalan zaman olarak tanımlanmaktadır. Planlamayla bağlantılı olarak boş zaman içerik yönünden belirlenmelidir. Halkın boş zaman davranışlarındaki belirgin değişiklikleri tespit etmek, bu zamana kadar yapılmış olan betimleyici ve analitik araştırmalar ile mümkün olamamaktadır. Çok sayıda değişken ve etki faktörleri birbirlerini karşılıklı olarak etkilemektedirler, ancak bu faktörler önceden bilinmemektedir. Bununla birlikte hem bireysel, hemde toplumu ilgilendiren ve bir ekonomik ve sosyal değeri olan boş zaman faaliyetlerinin örneklem alanı içinde yerleşimlere göre nasıl bir dağılım gösterdiğini belirlemek. bunun sonucunda planlama yaklaşımlarında dikkate alınacak projeksiyonlar oluşturulması gerekmektedir.

Peyzaj ve yeşil alan planlama kriterlerinin oluşturulmasında halkın planlamaya katkısının sağlanması amacıyla Çanakkale kenti örneğinde T236/260696 no.lu araştırma projesi çerçevesinde irdelemeler yapılmıştır. Bu çalışmada 2320 denekten 36 sorudan oluşan anket ile cevaplar evet veya hayır olarak alınmış, bazı sorularda ise 30'a varan cevap seçenekleri elde edilmiştir. 3 bölüm ve 36 sorudan oluşan anket formunda birinci bölümde bireylere yönelik bilgiler ; ikinci bölümde bireylerin boş zamanları ve değerlendirme biçimleri, eğilimleri; üçüncü bölümde de bireylerin park ve yeşil mekanları kullanım ilgileri sorgulanmaktadır. Örneklem seçiminde tesadüfi örneklem tekniği kullanılarak, anket 1996 yılı ilkbahar ve yaz aylarında kent bütününde toplam nüfusun % 5.25'ine uygulanmıştır. İstatistiksel yöntem olarak iki nitelik veya değişken arasında ilişkiyi sorgulayan 'ki-kare' analizi kullanmış ve tüm değişkenlerin frekans dağılımları bulunmuştur. Anlamlılık derecesinde 0.05 sınırı alınmış, bu değerden küçük değeri olan değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğundan, değerlendirmeye alınmıştır. Anlamlılık derecesine göre yapılan sınıflandırma ile değişkene göre bireysel özelliklerin farklılıkları incelenmiştir. Satır ve sütun arasında anlamlı yüzde farklılıkları incelenerek ilişkinin nedeni belirlenmiştir.

Boş zaman davranışı açısından aktivite alanının genişletilmesi ile pasif önemsiz boş zaman uğraşlarının artma eğiliminde olduğu, ancak gerçekten ve etkili bir şekilde boş zamanın arttığı görülmektedir. Haftaiçi, akşamları, paydos saatlerinde ve cumartesi günlerinde çoğunlukla kentsel mekanda, pazar günleri ise arabayla yapılan gezilere öncelik verilmektedir. Boş zamanın kullanımında eğer boş zaman süresi içinde yapılabilecek, boş zamana özgü aktiviteler belirlenebilirse, bu durumda bu aktiviteler yakından incelenebilir. Boş zaman kullanımı konusunda çok sayıda sosyolojik araştırma vardır. Ancak bunların sonuçları planlama için yalnızca belirli bir derecede değerlendirilebilir özelliktedir. Hem bireyi, hemde toplumu ilgilendiren boş zaman eğilimleri vardır. Bunlar göreceli değerlerdir ve birbirine eşit değerde değildir. Bunların hem ekonomik ve hemde sosyal değeri vardır. Bundan dolayı niteliksel değerler, sayısal değerlere dönüştürülmelidir. Ancak böylece, planlamaya yönelik girdi oluşturulabilir. Bu çalışmada da bunun önemi çok açık şekilde ortaya çıkmıştır.

Boş zaman faaliyetlerinin seçiminde ekonomik düşüncelerden başka sosyal davranış ve alışkanlıklarının da tesir ettiği belirlenmiştir. Gençlerle yetişkinler arasında hemen hemen hiç bir fark bulunmamaktadır. Kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlılığı saptanan farklılıklar vardır. Ancak toplumdaki rol ve statü farklarına, görenek ve geleneklere kısaca toplumsal norm ve değerlere göre değişmeler olduğu görülmektedir.

- Deneklerin hem haftaiçi, hem de haftasonu için boş zaman durumu incelenmiştir. Bireye yönelik bilgiler içinden anlamlılık derecesi yüksek olanlar ortak özelliklerden en çok hangileriyle ilişki olduğu saptanmıştır. Bunlardan boş zaman varlığı ile cinsiyet durumu, çocuk sahipliği, meslek sahipliği, yerleşim durumu, öğrenim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Deneklerden cinsiyeti kadın olanlarının, boş zamanının süre olarak daha çok olduğu, çocuk sayısının arttıkça boş zaman süresinin azaldığı belirlenmiştir. Gelir ve öğrenim düzeyi yüksek bireylerin boş zaman durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

- Boş zamanlarında gezinti yapan (gezerim, şehirde dolaşırım, deniz kenarında yürürüm, araba ile gezerim diyen) deneklerin bireysel özelliklerinden medeni durum, çocuk sahipliği, yaş durumu, öğrenim ve gelir düzeyi, konut tipi ile arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Boş zamanlarında gezinti yapma 18-44 yaş arası (% 81.8), evli veya dul olan (% 67.2), halen apartmanda ikamet eden (% 55.3), lise ve dengi okul mezunu (% 40.7), Cevatpaşa ve Kemalpaşa mahallelerinde ikamet eden yani yüksek gelir grubu deneklerin (% 39.4), çocuğu olmayan (% 38.2) veya en fazla iki çocuklu olanların (% 29.2) tercih ettiği faaliyetlerdir.

- Boş zamanlarında çoğunlukla spor yapan ve oyun oynayan (spor yaparım, koşarım, bisiklete binerim, her türlü top oyunları oynarım, denize giderim, spor müsabakalarını izlerim diyen) deneklerin bireysel özelliklerinden cinsiyet ve medeni durum, çocuk sahipliği, gelir ve öğrenim düzeyi, yaş durumu ve halen ikamet edilen konut tipi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Boş zamanlarında spor yapma ve oyun oynama çoğunlukla erkek (% 57.6) evli (% 57.2), çocuğu olmayan (% 48.5), yüksek gelir düzeyine sahip (% 53.4), apartmanda ikamet eden, lise ve dengi okul (% 42) mezunları deneklerdir.

- Boş zamanlarında çoğunlukla toplantılar yapan (aile ve arkadaşlar arasında toplanır, sohbet ederim diyen) deneklerin bireysel özelliklerinden çocuk sahipliği, yaş ve cinsiyet durumu, meslek sahipliği, öğrenim düzeyi ile arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Boş zamanlarında toplantılar yapan çoğunlukla erkek (% 77.1), 45-59 yaş arası (% 57.1), temel eğitim kurumu mezunu (% 57.1), mesleği memur olan (% 31.4), üç çocuklu (% 40.0) deneklerdir.

- Boş zamanlarında çoğunlukla dinlenen (kapı önünde, bahçede, balkonda otururum diyen) deneklerin bireysel özelliklerinden çocuk ve meslek sahipliği, gelir düzeyi, yaş, medeni ve cinsiyet durumu, halen ikamet edilen konut tipi ile anlamlı ilişkilidir.

Boş zamanlarında dinlenen çoğunlukla evli veya dul (% 94.1), kadın (% 80.4), mesleği memur olan (% 72.5), müstakil veya 2-3 katlı bahçeli evde ikamet eden (% 76.5), 18-44 yaş arası, çocuk sahibi deneklerdir.

- Boş zamanlarında çoğunlukla hobi ve el sanatları ile uğraşan deneklerin bireysel özelliklerinden cinsiyet durumu, öğrenim düzeyi, meslek sahipliği, medeni durum, çocuk sahipliği, yaş durumu, araç sahipliği ile anlamlı ilişkilidir.

Boş zamanlarında hobi ve el sanatları ile uğraşan çoğunlukla evli (% 78), kadın (% 66.6), aracı olmayan (% 73.5), 18-44 yaş arası (% 72.1), mesleği memur olan (% 54.4), temel eğitim kurumu mezunu (% 42.7), iki çocuklu (% 32.1) deneklerdir.

- Boş zamanlarında çoğunlukla piknik yapan ve seyahat eden deneklerin bireysel özelliklerinden öğrenim düzeyi, halen ikamet ettiği konut tipi, gelir düzeyi, çocuk ve meslek sahipliği ile anlamlı ilişkilidir.

Boş zamanlarında piknik yapan ve seyahat eden çoğunlukla halen ikamet ettiği konut tipi müstakil veya 2-3 katlı bahçeli ev (% 52.2), apartmanda ikamet eden (% 47.8), yüksek gelir grubu (% 36.9), temel eğitim kurumu mezunu (% 37.8), çocuğu olmayan (% 33.4), en çok iki çocuğu olan (% 29.2) deneklerdir.

- Çok geniş bir zamanda daha fazla yapmak istediğiniz boş zaman aktiviteleri nelerdir sorusuna verilen yanıtlar en fazladan aza doğru aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

1. Piknik ve seyahatler,
2. Gezinti yapma,
3. Hobi ve el sanatları ile uğraşma,
4. Spor yapma, her türlü top oyunları oynama,
5. Dinlenme, balkon, pencere ve kapı önünde oturma,
6. Aile ziyaretleri ve arkadaşlar arasında toplantı yapma.

- Deneklere şehirde en çok hangi parka gittikleri sorulduğunda alınan yanıtlardan, çoğunlukla ve öncelikle halen ikamet ettikleri mahallelerindeki parklara gittikleri belirlenmiştir. Bu da açık ve yeşil mekanların kulanımlarının ulaşım mesafesi / erişim uzaklığıyla olan yakın ilişkisini göstermesi bakımından önemlidir. Açık ve yeşil mekan fonksiyon alanlarının planlama ve tasarımında, bu alanların erişilebilirlik mesafelerinin öncelikle dikkate alınması gereklidir.

- Merkez ilçe ve yakın çevresindeki açık ve yeşil mekanları kullanmamalarının nedenini:

Özel nedenlerine bağlayanların gelir ve öğrenim düzeyi düşük, kadın, iki çocuğu ; hane halkı sayısı 4, mesleği memur ve 44-59 yaş grubu denekler olduğu belirlenmiştir. Deneklerin günlük iş yoğunluğu ve ekonomik problemlerinin boş zamanlarına ve değerlendirme biçimlerine olan etkisini ortaya koymaktadır.

Bu mekânlarda bakımın, güvenliğin olmaması ve düzenlemeleri beğenmemesine bağlayanların 18-44 yaş grubu, öğrenim düzeyi ve gelir düzeyi yüksek, çocuğu olmayan veya iki çocuklu deneklerdir.

Zamanının olmamasına bağlayanlar erkek, serbest meslek sahibi ve yüksek gelir grubu, apartmanda ikamet eden deneklerdir.

Yeterli park ve düzenlemelerin olmaması nedeniyle kullanmayanların temel eğitim kurumu mezunu, düşük ve orta gelir düzeyi, mesleği memur ve hanede emekli olmayan deneklerdir.

Haftaici akşamları iş bitimi (paydos) saatlerinde ve cumartesi günlerinde çoğunlukla kentsel mekânda, pazar günleri ise arabayla yapılan gezilere öncelik verilmektedir. Haftaici ve cumartesi günleri boş zaman kullanımının şehir planlama ve konut yapımı açısından yerleşim

içinde ne kadar önemli bir sorun olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu saptama kent içindeki açık ve yeşil alanların, kentsel hizmet alanları olarak değerlendirilmesindeki önemini de vurgulamaktadır.

Boş zamanın büyük bir kısmı özellikle haftasonlarında aile içinde geçirilmektedir. Diğer sosyal gruplar global olarak yalnızca ikinci derecede bir rol oynamaktadır. Ancak bireysel özelliklerden kaynaklanan (gelir ve meslek sahipliği, eğitim düzeyi ve benzeri gibi) çeşitli faktörlerin de etkisinde haftasonlarında artan miktarda dışarıya gidilmektedir. Özellikle Pazar günleri bu çok belirgindir. Haftasonu gezileri ve tatiller genellikle iskan yerini ve konutu arkada bırakıp gitme eğilimini göstermektedir. Gittikçe artan motorize olma olgusu sonucu bu kolaylıkla mümkün olmaktadır.

Ev dışındaki boş zaman aktiviteleri çok nadir olarak tek başlarına yapılmakta, bu zamana kadar çeşitli araştırmalarda tespit edildiği gibi ortalama grup büyüklükleri (organize gruplar dışında) en az 2-3 kişilik gruplardır.

Boş zamanla ilgili gelişimin gelecekteki eğilimi, yalnızca çok kaba olarak tahmin edilebilir. Çünkü boş zaman fazla mesai, işlerdeki teknolojik gelişmeler sonucu zaman tasarrufuna neden olan donanım, mesleki eğitim ya da yeni bir meslek öğrenme, hizmet karakterinde kişilerin kendilerinin yaptığı bazı çalışmalardan bağımlıdır. Halkın boş zaman davranışındaki belirgin değişiklikleri tespit etmek, bu zamana kadar yapılmış olan betimleyici ve analitik boş zaman araştırmaları ile mümkün değildir. Çünkü çok sayıda değişken etkili faktördür ve ayrıca bunlar birbirlerini karşılıklı olarak da etkileyen faktörlerdir:

1. Yeni iyileştirilmiş daha fazla hizmet servisleri mallar ve tesisler
2. Gerçek gelirin artması
3. Günlük ve haftasonu boş zaman miktarının artması
4. İskan şartlarının iyileştirilmesi
5. İdeal faktörler

Bu konuda yapılan araştırmalar incelendiğinde de araştırmanın yapıldığı yere ve zamana bağlı olarak farklılıklar görülmekte, fakat planlama için önemli olabilecek büyük değişiklikler göze çarpmamaktadır.

STUDIES OF CHANGES AND DIFFERENCES IN THE LEISURE TENDENCIES AND RECREATIONAL NEEDS ACCORDING TO POPULATION CHARACTERISTICS AT THE EXAMPLE OF THE TOWN OF ÇANAKKALE

Y.Doç.Dr.Tülay AYAŞLIGİL
Y.Doç.Dr.Arif KUBAT

Abstract

The leisure tendencies of the individuals give direction to planning and build an important data for the planning works. However, concerning leisure tendencies several variables are effective, and they affect each other. Therefore these factors can not be predicted in advent. It is rather difficult, to determine the distribution of the spare time activities as to settlements and the factors. The spare time activities have both economical and social dimension. The site related specific planning factors must be determined and investigated, at the level of neighbourhood. In this context the changes and differences in the leisure tendencies of individuals at the example of the town of Çanakkale are determined. The paper presents this study and its results.

Keywords: Leisure tendencies, Recreation, Population, Çanakkale

1. INTRODUCTION

Spare time can be defined as the time left from working activities. The descriptive and analytical researches done up to date have not proven the changes in behaviour of people during their spare time. Several variables and factors affect each other. However, these factors can not be predicted in advent. Nevertheless, the distribution of leisure activities in the example area must be determined and in consequence projections which are taken into consideration in the planning approaches must be created. For the leisure activities concerning both individual and society have an economic and social value.

2. MATERIAL AND METHOD

The studies aiming at the contribution of the people for the formulation of criterion of landscape and open space planning have been done in frame of the research project T236/260296 at the example a town in Çanakkale. In this study 2320 person have been inquired. The inquiry had 36 questions and the answers were as form of "yes" or "no". Some questions had up to 30 alternatives. In the first part of inquiry the questions were related to individual. In the second part spare time and its realization as well as tendencies of the individuals were investigated. In the third part the use of parks and other open green spaces by the individuals were inquired.

Selection of the examples has been done by using random example technique. The inquiry was implemented in spring and summer time of the year 1996, and 5,25 percent of total population was inquired. The 'Chi-square' analysis was used as the statistical method and the frequency distribution of all variables was determined. The limit of significance was determined as 0.05.

Through the classification according to significance the differences of individual characteristics related to variables have been investigated. By studying significance per cent differences between the rows and columns the reason for the relation has been determined.

3. DISCUSSION AND RESULTS

From point of view of leisure behaviour with widening the area of activities seems to increase the tendencies to the passive leisure activities, however the amount of spare time does not increase in fact. During the week, evenings and Saturdays it was preferred to walk in the urban spaces, on Sundays is given priority to the car driving. Related to the use of spare time activities which can be done in this time period if can be determined, in this case these activities can be studied closely.

Concerning the use of spare time there are several sociological studies. However, the findings of these can be evaluated only to a certain degree for the planning. For these are relative of value and they are not equal each other. Therefore the values of qualitative should be converted in to quantitatives. Through this can be obtained data to be used for the planning. The present study underlines the importance of this in a very clearly manner.

KAYNAKLAR

- ABADAN, N. 1961: Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faliyetleri. A.Ü.S.B.F. Yayınları. No: 135, Syf:117.
- AYAŞLIGİL, T., 1998 : Kent Gelişimi Sürecinde Açık ve Yeşil Mekan Gereksiniminin Çanakkale Örneğinde İrdelenmesi .İ.Ü. Orman Fakültesi Dergisi Seri:A, Cilt: 48, Sayı:2, Syf: 39-69, İstanbul.
- BECKERMAN, W. 1978: Measures of Leisure, Equality and Welfare, OECD.
- BERNARTZKY, A. 1972: Grünplanung in Baugebieten.-Wiesbaden.
- BOZ, C. M., 1990: Boş zamanın Ekonomik Olarak Hesaplanması ve Refaha Katkısı. Başbakanlık D.P.T. Sosyal Planlama Başkanlığı, Syf:6-10, Ankara.
- BUCHWALD, K. 1969: Entwicklung der Landschaftsplanung In: Handbuch für Landschaftspflege und Naturschutz, Bd. 4, Planung und Ausführung, BLV, München.
- DİE., 1992: Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, T.C. Başbakanlık DİE Matbaası, Ankara.
- DİE., 1994 : Türkiye İstatistik Yılıhı, Çevre İstatistikleri T.C. Başbakanlık DİE Matbaası-Ankara.

- GAELZER, G. 1979: Landschaftsplanung als Beitrag zur Stadtentwicklungs und Bauleitplanung. In: Buchwald, K. & Engelhardt W. (Hrsg.): Handbuch für Planung, Gestaltung und Schutz der Umwelt, Bd.3: 456-553, BLV München.
- GLEICHMANN, P. 1963: Sozialwissenschaftliche Aspekte der Grünplanung in der Groszstadt. Stuttgart.
- GOLD, S. M. 1980: Recreation Planning and Design.-Mc GrawHill Book Comp., New York.
- GRONING, G. 1975: Über das Interesse an Kleingaerten, Dauercampingparzellen und Wochenendhausgrundstücken. Teil 1. In: Landschaft und Stadt. 7 H. 1, S. 7-14. H.2, S. 77-89, H. 3, 122 S.
- KOHL, W., 1973: Standortgefüge und Flacchenbedarf von Freizeitanlagen.- Karlsruhe, Schriftenreihe des Institues für Städtebau und Landesplanung der Universität Karlsruhe, Heft 3.
- NIE, N., G. JENKINS, J., HULL, C. H., STEINBRENNER, K. DALE, B., 1975. SPSS (Statistical package for the social scence). -MacGraw-Hill Book Company, New York.
- RICHTER, G., 1982: Formen und Funktionen des Stadtgrüns. In: Richter, G.(Ed.) Handbuch Stadtgün-Landschaftsarchitektur im staedtischen Freiraum, 319 S. BLV München.
- SABAZ, M., 1986: Stadtentwicklung und Freiraumbedarf in der Türkei-Planungsmethodische Ansaetze für freiraumbezogene Erholung als Bestandteil der Stadtentwicklung, dargestellt am Beispiel einer Groszstadt in Zentralantolien. – Europaeische Hochschulschriften, Reihe XLII, Bd.1, Peter Lang, Frankfurt am Main, Bern-New York-Paris.
- SCHULZ, H.J., 1978: Naherholungsgebiete-Grundlagen der Planung und Entwicklung. Paul Parey, Berlin, Hamburg.
- SCHWILGIN, F.A.,1974: Town Planning Guidelines.-Department of Public Works, Ottawa.
- SERPER, Ö. 1986: Uygulamalı İstatistik II –Filiz Kitabevi, İstanbul.
- SÖZEN, N., 1977: Ankara Şehri İçin Şehir Dışı Rekreasyon Alanlarının Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. AÜZF Peyzaj Mimarlığı Bölümü (Basılmamış Doktora Tezi), Ankara.
- TÜMER., 1976: Rekreasyon Alan Tesis ve Ölçüleri. -Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı Yayınları-Ankara.
- ÜNAL, E., 1989: İmar Planlama ve Uygulama. T.C. İmar ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü Yayın No : 35, Ankara.
- YENİ İMAR YASASI VE YÖNETMELİKLERİ., 1985: ODTÜ Mimarlık Fākültesi Basım İşliğı -Ankara.